

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

D ante A

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107476)

Cyphi, *esp.* Thymiamatis compositio est, dicata diis, qua abunde Aegyptii sacerdotes utuntur. Constat (ut Plutarchus ait) ex melle, vino, uva passa, cypero, resina, fesseli, aspalato, myrrha, bitumine, junco, bryo, calamo, utroque junipero, cardamomo, lapatho. Rationem componendi, vide apud Diosc. lib. 1. cap. 24.
 Cyprius, f. f. Herba est, folia habens ad iris similitudinem mucronata, quae à Latinis Gladiolus dicitur, radice bulbosa, & odore vicino nardo: *esp.* Est & per se Indica herba quae Cypenis vocatur, gingiberis effigie, commanducata croci vim reddens. Vide Plin. lib. 21. cap. 18.
 Cyporon, genus palustris herbae, lege Diosc. lib. 1.
 Cyprius, [*esp.* Anglice, *A. carpe.*] Piscis est ex genere chomborum: cuius meminit Plin. lib. 32. cap. 11.
 Cyprium, *es.* Vide CYPTRVM.
 Cypseli, m. t. [*esp.* Ger. *Ein Sypst.* Pol. *trykarois.* Vngar. *benke.* Angl. *A. martin.*] Aves ex hirundinum genere, quae & Apodes vocantur, *esp.* *hoc est, ab alveari, eo quod nidu specie alvearis ex luto fingant.* Autor. Plin. lib. 10. cap. 39.
 Cyrnea, *ex.* Vasis vinarii genus, teste Nonio. [Ang. *A. hule.*] Plinius Amph. Cadus erat vini, inde implevi Cyrneam. Sunt qui Cyrneam scribant per i nostrum, ut *magis* *hoc est, à miscendo dictum velint.*
 Cyrrha. Vide CIRCHA.
 Cystiditi, lapides qui spongulis innascuntur: sic dicti, quia velenosa medentur.
 Cystis, & Cystis, vide CISTVS & CISTVS, perperam an-

tes per i scribebantur hae dictiones. Sunt enim Graecae stirpium voces: *esp.* enim hederam significat: *esp.* verò frutes est medicis valde notus.
 Cytinus, [*esp.* Gall. *La fleur d'or granadi.* Ital. *Primo fior de pumo granato.* Germ. *Granatapfel blist.* Hisp. *La granada quando sale de flor, ó flor de la granada.* Polon. *Kwiat edgranatowy salska.* Vngar. *Gema granat viraga.* Anglice, *The flower of a pomegranate.*] Flos mali Punica lauvæ, ut balanthum sylvæ, ut est apud Dioscoridem. Plinius cytinum interpretatur primò panum punice flore incipientis. Flores verò ipsos in Cytho erumpentes, Balanthia, natura astringentes. Soler tamen appellatio hæc & ad alia quoque genera congruet: unde Dioscorides Apollinaria herbae flores Cytinos appellavit.
 Cytisus, f. f. [*esp.* Germanice, *En ticten blumia / nu thamaus / vund hat diener we stie.*] penultima correpta. Genus fruticis incant, ad similitudinem rharni, cubitalibus ramis, foliis loti trifoliz, quem Aristomachus Atheniensis nimis laudibus prædicavit, eo præcipue nomine, quod lætissimum preconi pabulum præbeat, & lactis copiam auget. quod etiã confirmat Plinius libro 13. cap. 24. Inventus est autem hic text primò in Cythno insula (unde & nomen accepit) & inde translatus in omnes Cycladas & urbes Graecas. Columella libro 13. capite 23. Cytium quem Graeci aut *hinc*, aut *epithio*, aut *epithio* vocant] quam plurimum habere expedit, quod gallinis, apibus, ovibus, capris & omni generi pecudum utilissimus est. Idem alibi duas facit Cytii species, laivam, & alteram suã spontis.

D

LITERA, Est ex numero mutatum. Quingenta in numeris significare putatur: sed non D, verum duæ hæ notæ I D quingenta significant. pro quibus imperiti, D scripserunt. Quandoq; pro th aspirato ponitur, ut *hoc*, Deus. Quandoq; convertitur in b, ut quod olim Duellum, nos jam Bellum dicimus, & Duellona, Bellona. Quandoq; in l, ut à Sedeo, olim Sedda dicebatur, quæ nunc Sella. Quandoq; in r, ut Meridies, ab eo quod est medius dies. Interponitur nonnunquam in compositis hiatus prohibendi causa, ut Prodest, Redarguo, Redeo, Redintegro. Subtrahitur etiam nonnunquam, quando sequens syllaba ab f, cum alia consonante incipit, ut Alcendo, Aspicio. Quando autem convertatur in alias literas, dictum est in præpositione Ad. In fine cuiusque dictionis corripitur, præterquam ubi est diphthongus, ut in hand. D. A. In notis antiquorum vel A V G. Divus Augustus. D. A. dona. D. A. E. de arario. D. A. T. Dathico. D. A. M. S. A. V. de avibus malè senescent augures. D. A. V. G. Deo Augusto, vel Divo Augusto. D. B. C. D. C. D. E. diebus Caesaris dicitur causa dicata est. D. B. D. D. de bonis dixerunt vel dederunt. D. B. S. F. de bonis suis fecit. D. B. N. de bonis nostris, vel de bene notatis. D. B. M. de bene meritis. D. B. C. de bene consulentibus, vel de bono communi. D. B. I. de bono iudicio. D. B. I. N. de bonis incertis. D. B. I. diis bene iuvantibus. D. B. Decius Brutus. D. C. N. N. B. D. de Cesare nemo non bene dicat. D. C. CAES. Divus Caesar. D. C. A. Divus Caesar Augustus. D. C. S. de consulum sententia, vel consilia vel consilia sententia. D. C. T. detractum. D. D. S. duo deferebantur. D. dedit, vel dies. D. D. dandam. D. M. dedimus mercedem. D. D. dandas. D. D. D. A. A. A. dederunt, dederunt, dono, aureo, argenteo, ære. D. D. M. V. dies mali venerunt. D. D. declinaverunt, vel dederunt. D. D. C. dederunt. D. D. N. M. P. dare de nuto mihi parat. D. B. V. R. G. de bonis virginis. D. D. E. H. L. I. O. L. I. B. P. R. I. D. N. M. A. R. P. V. E. T. L. I. P. deditur est hic locus tibi liberatori primò, deinde Marti pugnatori & Libero patri. D. D. Q. O. H. L. S. E. V. diis deabusq; omnibus hunc locum sacrum esse voluerunt. D. divus vel Decius, vel diebus, vel devotus, vel diutius, vel dedit. D. diva. D. dedit. D. D. dederunt vel dederunt. D. D. dedimus, dedit. D. D. deo deditur, vel dotis dedit, vel dictio, vel dis dandus, vel donantibus, vel dono dedit, vel ducum dux, vel ducit, vel dono datum, vel deo domest. vel donavit, vel dono dedit, vel ductio ducis, vel deus dedit, de donis, vel deinde, secreto dato. D. D. D. datus decreto decurionum, vel dedit, vel dono decurionum dedit, vel dono dedit, dedit, vel dono decurionum dedit. D. D. D. dono dederunt, vel dedit. D. D. D. D. dignum Deo donum dedit, vel decreto decuriones dederunt. D. D. L. M. dono dedit libero munere. D. D. N. N. domini

nostris de tribus Imp. D. D. Q. dedit donavitque. D. D. Q. S. de deabusque sacrum. D. I. S. duabus sacris vel sacrum.
 Dacrymas, autore Festo, Livius Andronicus appellabat, quæ nos lacrymas, Græcos sequutus, qui *δακρυμα* vocant Lacrymarum, & *δακρυμα* lacrymas. Unde etiam constat verbum Lachrymor, & nomen Lacryma melius sine aspiratione scribi, quemadmodum vox Græca, à qua originem trahunt.
 Dactylus, penultima correpta, m. f. [*esp.* Gallice, *Un doigt.* Italice, *Unza.* German. *Ein Finger.* Hispan. *Deo.* Polon. *Palicz.* Vngar. *Vy.* Ang. *A finger.*] à Latina dicitur digitus: unde Dactylotheca (quæ Græcis etiam Chaudica) pro tegumento manus, vel digitorum sumitur. [Polon. *Palicz.*] Dactylus item vocatur pes metricus, quum syllabam longam duæ breves subsequuntur, Heroicus pes Cicero dictus, lib. 1. de Orat. quod eo scribantur facta heroicum & principum. Item Dactyli dicitur fructus palmæ. Apicium. Et dicitur drachmæ singulæ dactylorum ossibus torridis quoniam Dactylus præterea graminis genus est, de quo sic scribit Plin. lib. 24. cap. 19. Sunt qui & aculeatum gramen vocant eorum generum, quum in cacumine aculei sunt plurimum quoniam (Dactylon vocant) hos convolutos nartibus inserunt, extrahuntque sanguinis cendi gratia. Dactylus item piscis est & genere concharum. Plin. lib. 9. cap. 6. Concharum & genere facti dactyli, ab humanorum unguum similitudine appellant. Dactylus idem, gemma. Plin. lib. 37. cap. 101. Idem dactylum Cæsa ferreo colore pollicem humanum exprimit.
 Dactylus, a, um, [*esp.* Vngar. *Vy.*] Cicero in Orator. Quod ille dactylicus numerus hexametrorum magniloquentis sit accommodatior.
 Dactylus, [*esp.* Græcis, Græci annulum dicunt, *esp.* vel *δακτυλίου* hoc est, a digitis. Gall. *Anneau.* Ital. *Anello.* Ger. *Ein Fingerling.* Hisp. *Anillo.* Pol. *Pierścień.* Vng. *Gyűr.* Ang. *A ring.*]
 Dactylotheca, [*esp.* Polon. *Skrytka ukłosa dactylia pierścienia.* Vngar. *Gyűr tok.* Ang. *A ring case, or box.*] Annulotum capsula: *esp.* enim annulus est: *esp.* capsula sive arcula ubi quid reponitur. Vlpianus l. 12. de legat. & fideicom. Idem Pomponius in dactylothece legata tractat, & ait annulos quoque contineri: non solum thecam, quæ annulorum causa parata est. Malè autem hic antea scriptum erat dactylotheceam pro gemma Plinio positam: quia locus Plin. lib. 37. cap. 1. omnino ostendit contrarium.
 Dactylis, huius dactylidis, femin. gen. [*esp.* *tabbakh.* *duarida.* Gallice, *De la gresson d'un doigt.* Italice, *Unza.* Germanice, *Ein Finger dia oder greif.* Hispan. *Luenga vo dolo.* Polon. *Miasty tako palicz.* Vng. *Egy györ.* Ang. *of the thick ness, or length of a finger.*] ut dactylides vites dicitur à gracilitate digitali vel fortassis quod grana habeant dactylis similia hoc est, fructui palmæ arboris. Plin. lib. 14. cap. 3. has etiam dactylos vocat Col. lib. 1. cap. 2.
 Dactylion, scammonia apud Diosc. lib. 4. cap. 122.
 Dæmon, m. r. [*esp.* Gallice, *Anges bon ou mauvais.* Italice, *Demoniis.* Germanice, *Ein wilschaffter gaher sit gut oder böse.* Hispanice, *Angel bueno ó malo.* Polon. *Angel dobry albo zły.* Vngar. *Is é gonosz, anyyal.* Angl. *An*

